

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Veroniky Baroňové v právní věci žalobců: **a) O. I., b) L. I., c) Y. I.**, všichni zastoupeni Mgr. Pavlem Čížinským, advokátem se sídlem Havlíčkovo náměstí 189/2, Praha 3, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/3, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 2. 2021, č. j. 31 A 33/2019 – 103, o návrhu žalobců na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

Kasační stížnosti **se přiznává** odkladný účinek.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Rozhodnutími ze dne 19. 8. 2019, č. j. MV- 93586-4/SO-2019, č. j. MV-93607-4/SO-2019 a č. j. MV-93603-4/SO-2019, žalovaná zamítla odvolání žalobců a potvrdila rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky ze dne 26. 4. 2019, č. j. OAM-8868-20/DP-2018, č. j. OAM 8867-20/DP-2018 a č. j. OAM-8866-21/DP-2018, kterými byly podle § 44a odst. 3 ve spojení s § 36 odst. 3 a § 38 odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), zamítnuty žádosti žalobců o prodloužení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem strpění pobytu na území ČR.

[2] Proti každému z rozhodnutí žalované brojili žalobci u Krajského soudu v Hradci Králové, který řízení o žalobách usnesením ze dne 11. 2. 2021, č. j. 31 A 33/2019 – 93, spojil ke společnému projednání a napadeným rozsudkem ze dne 26. 2. 2021, č. j. 31 A 33/2019 – 103, žaloby zamítl.

[3] Žalobci (stěžovatelé) poté podali proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost spolu s návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s., který však neodůvodnili. Nejvyšší správní soud je proto usnesením ze dne 7. 4. 2021, č. j. 5 Azs 84/2021 – 14, vyzval, aby uvedli a doložili skutečnosti svědčící o tom, že by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí pro ně znamenaly nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám. K tomu jim stanovil

přiměřenou lhůtu. Současně vyzval stěžovatele také k doplnění důvodů kasační stížnosti a splnění poplatkové povinnosti pro řízení o předmětné kasační stížnosti a návrhu na přiznání odkladného účinku.

[4] Nejvyšší správní soud dne 9. 5. 2021 obdržel podání stěžovatelů, v němž návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti odůvodnili tím, že přiznání odkladného účinku umožní rodině vyčkat na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti na území České republiky, v opačném případě jsou stěžovatelé povinni území opustit, neboť jakoukoli žádost o pobytové oprávnění je třeba podat v zahraničí a jejich další pobyt by byl nelegální. Byť se na zemi původu stěžovatelů vztahuje bezvívazový styk a bylo by jim tak umožněno setrvat na území České republiky 90 dní, řízení o kasační stížnosti bude pravděpodobně trvat podstatně déle. Současně stěžovatelé poukázali na ustálenou judikaturu, podle níž do rodinného a soukromého života může zasáhnout již zrušení či neprodloužení povolení k pobytu, nikoliv až rozhodnutí o správním vyhoštění. Stěžovatelé poukázali také na nález Ústavního soudu ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 41/17.

[5] Stěžovatelé uvedli, že nepřiznání odkladného účinku by mělo dopad do jejich soukromého a rodinného života, neboť jsou v České republice plně integrováni, žijí zde již 7 let a mají těsné vazby s rodinou sestry stěžovatele a), se kterou sdílají domácnost a od níž by také byli odloučení. Vazby na Ukrajině jsou dle stěžovatelů velmi slabé, v místě bydliště žila pouze babička, která však v mezidobí zemřela, a na Ukrajině již stěžovatelé nemají ani žádný majetek. Stěžovatelka c) odcestovala do České republiky ve věku 12 let, přičemž odchod z vlasti a probíhající konflikt v místě bydliště snášela těžce. V České republice strávila celé dospívání a další vycestování by mohlo negativně poznamenat rovněž její psychické zdraví. Současně stěžovatelka c) studuje ve třetím ročníku na střední škole v oboru optika – jemná mechanika, přičemž nucené vycestování by její vzdělání přerušilo a pravděpodobně i ukončilo, neboť na Ukrajině by nenalezla žádné navazující vzdělání a musela by nastoupit do zcela jiného vzdělávacího systému. Stěžovatelka c) ovládá pouze ruštinu, nikoliv ukrajinštinu, což dále znesnadňuje vyhledání vhodné školy, a např. uznání zkoušek lze shledat nereálným. Stěžovatelé dále poukázali na obtížnost přechodu z ukrajinského vzdělávacího systému na český, což způsobilo, že stěžovatelka c) ukončila základní vzdělání později než její vrstevníci, přičemž přechod zpět by znamenal další vážné zbrzdění, ne-li ukončení jejího vzdělávání.

[6] Stěžovatelé dále shledávají hrozící újmu v důvodech pramenících ze zdravotního stavu stěžovatelky c), které byl na jaře roku 2019 diagnostikován diabetes I. typu. Nucené vycestování rodiny by znamenalo riziko, že se nepodaří obstarat ihned možnost léčby této dlouhodobé nemoci, což může přinést zdravotní komplikace, v krajním případě i ohrožení života, neboť léčba vyžaduje každodenní aplikaci inzulínu a pravidelné kontroly u diabetologa, min. jednou za tři měsíce. Zajištění těchto terapií by bylo pro stěžovatele v případě vycestování podstatně obtížnější. Stěžovatelé dále zdůraznili obtížnost vycestování také s ohledem na probíhající epidemii COVID-19.

[7] Stěžovatelé poukázali na skutečnost, že odkladné účinky byly přiznány již krajským soudem ve vztahu k jejich žalobám, přičemž krajský soud kladl největší důraz na zdravotní stav stěžovatelky c). Přiznání odkladného účinku by tak znamenalo kontinuitu v rozhodování. Dle jejich názoru také nelze shledat žádnou újmu, kterou by jejich pobyt

pokračování

mohl pro kohokoliv představovat. Dle stěžovatelů nepoškodí jejich setrvání ani žádný důležitý veřejný zájem, přičemž pokud by byl tento zájem spatřován v jejich bezodkladném vycestování, poukazují na skutečnost, že rozhodování o jejich žádostech u správního orgánu I. stupně trvalo místo 30 dnů celý rok.

[8] Žalovaná ve svém vyjádření navrhla zamítnout návrh na odkladný účinek vůči všem třem stěžovatelům. Dle žalované by nenahraditelná újma stěžovatelům mohla vzniknout teprve na základě správního vyhoštění, proti němuž však lze podat žalobu, která má ze zákona odkladný účinek. Dle žalované tedy existují právní instituty, jimiž se stěžovatelé mohou domáhat posouzení své situace a odkladného účinku v jiném následném řízení, a proto nelze shledat, že by jim hrozila nenahraditelná újma v nyní probíhajícím řízení. Současně žalovaná poukázala na právní zastoupení stěžovatelů, čímž je dle ní zachována ochrana jejich práv a jednání se mohou stěžovatelé účastnit prostřednictvím videokonferenčních zařízení.

[9] Dle žalované je logické, že si na území stěžovatelé vytvořili sociální vazby, nicméně ze strany stěžovatelů dle jejího názoru nebyla předestřena výjimečnost těchto vazeb. Žalovaná je dále přesvědčena, že neexistuje žádná příčinná souvislost mezi nepřiznáním odkladného účinku kasační stížnosti a ukončením středoškolského studia stěžovatelky c), která může přijmout opatření, kterými si zajistí pokračování studia, např. požádat o individuální studijní plán, příp. distanční formu výuky, a v případě potřeby absolvovat nezbytné zkoušky na základě udělených krátkodobých víz, přičemž následující školní rok je oprávněna požádat o pobytové oprávnění, jež by odráželo účel jejího pobytu spočívající ve studiu. Středoškolské studium stěžovatelky c) pak dle žalované nemůže představovat nenahraditelnou újmu celé rodině. Pokud jde o onemocnění stěžovatelky c), žalovaná poukázala na celoživotní povahu tohoto onemocnění. Dle žalované z přednesených tvrzení nevyplývá, že aktuální stav stěžovatelky c) brání celé rodině ve vycestování, tj. že je akutní či nestabilizovaný. Dle žalované lze návštěvy u diabetologa absolvovat v rámci jiného pobytového titulu a nelze předpokládat, že nalézt odpovídající léčbu na Ukrajině by bylo náročné natolik, aby stěžovatelka c) musela na kontroly na území České republiky dojíždět opakovaně. Současně dle žalované nelze předpokládat, že by na Ukrajině nebylo možné obstarat potřebné množství léku či si případně před vycestováním opatřit racionální zásobu.

[10] Případné komplikace na základě epidemie COVID-19 dle žalované nejsou natolik intenzivní, aby odůvodňovaly přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Pokud jde o rozhodování krajského soudu o odkladném účinku jednotlivých žalob, žalovaná poukázala na odlišný skutkový stav, neboť onemocnění stěžovatelky c) bylo teprve v počátcích a nebylo stabilizováno. Žalovaná je přesvědčena, že v dispozici stěžovatelů je získat pobytová oprávnění odpovídající účelu jejich pobytu, přičemž jimi přednesené skutečnosti nejsou dle ní natolik závažné, aby bylo možné dospět k závěru o nemožnosti jejich vycestování, a tedy se uchýlit k přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[11] Podle § 107 s. ř. s. nemá kasační stížnost odkladný účinek. Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat, přitom se užije přiměřeně § 73 odst. 2 s. ř. s., podle kterého lze přiznat odkladný účinek žalobě, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného

účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

[12] Je třeba zdůraznit, že přiznání odkladného účinku kasační stížnosti je mimořádným institutem, kterým Nejvyšší správní soud prolamuje před vlastním rozhodnutím ve věci samé právní účinky pravomocného rozhodnutí krajského soudu, na které je třeba hledět jako na zákonné a věcně správné, dokud není případně jako celek zákonným postupem zrušeno. Přiznání odkladného účinku proto musí být vyhrazeno pro ojedinělé případy, které zákonodárce vyjádřil v § 73 odst. 2 s. ř. s.

[13] Po zhodnocení důvodů uvedených stěžovateli a okolností projednávané věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že podmínky pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti jsou v daném případě splněny.

[14] Nejvyšší správní soud předesílá, že přestože se s rozhodnutím o neprodloužení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu nepojí povinnost opustit území České republiky a k setrvání mimo její území by mohli být stěžovatelé bezprostředně donuceni až v souvislosti s rozhodnutím o správním vyhoštění, nemůže být tato skutečnost důvodem pro zamítnutí návrhu na přiznání odkladného účinku. Jak již Nejvyšší správní soud mnohokrát uvedl (viz např. usnesení ze dne 18. 8. 2011, č. j. 5 As 73/2011 - 100, či ze dne 11. 3. 2019, č. j. 5 Azs 36/2019 - 25), „[j]en stěží lze totiž předpokládat, že stěžovatel má předejít případné zmiňované újmě tím, že bude vědomě porušovat zákon nelegálním pobytem na území České republiky a vystavovat se riziku, že mu bude uděleno správní vyhoštění, s nímž je navíc vždy spojen zákaz pobytu na území Evropské unie na určitou dobu“. Pokud by tedy návrhu stěžovatelů na přiznání odkladného účinku vyhověno nebylo a právní účinky napadeného rozhodnutí by do konce řízení o kasační stížnosti nebyly odloženy, existuje reálné nebezpečí, že by stěžovatelé byli nuceni před meritorním rozhodnutím Nejvyššího správního soudu opustit území České republiky.

[15] Nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, představuje v případě stěžovatelů především to, že stěžovatelka c) by musela pravděpodobně přerušit své studium, přičemž existuje riziko, že nebude moci svoji přípravu na budoucí povolání dokončit ani v České republice (možnost dálkového studia či individuálního studijního plánu, kterou bez bližších podrobností zmiňuje žalovaná, se jeví být spíše ničím neodůvodněnou spekulací), ani na Ukrajině, neboť zde působí jazyková bariéra a není jasné, zda stěžovatelkou studovaný obor je vůbec v dané zemi vyučován. Současně lze hrozící újmu spatřovat také v možných komplikacích zdravotního stavu stěžovatelky c). Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že detailní hodnocení reálné možnosti dokončení studia stěžovatelky c) či závažnosti jejího zdravotního stavu nemůže být předmětem posouzení soudu při rozhodování o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť tyto otázky mohou být relevantní i pro pozdější posouzení důvodnosti samotné kasační stížnosti, soud by tedy tímto detailním hodnocením nepřipustně předjímal výsledek řízení ve věci samé. Pro účely rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku tedy Nejvyšší správní soud musel vyjít z předpokladu, že stěžovatelce c) v případě vycestování hrozí zdravotní komplikace, a z toho, že stěžovatelka c) nebude moci dokončit své vzdělání.

pokračování

[16] Současně nelze přisvědčit žalované, že tyto závěry neodůvodňují přiznání odkladného účinku společné kasační stížnosti všech stěžovatelů proti totožnému rozsudku krajského soudu, týkajícímu se všech stěžovatelů, v němž byly všechny žaloby zamítnuty jediným výrokem. „*Přiznání odkladného účinku žalobě rozhodnutím soudu má za následek, že se pozastavují účinky napadeného rozhodnutí. Záměrně je užita co nejširší kategorie (účinky bez jakékoliv bližší specifikace), aby tím byly pokryty všechny možné účinky rozhodnutí, které přicházejí do úvahy. Smyslem přiznání odkladného účinku žalobě (popř. odkladného účinku ex lege) je pozastavit veškeré účinky žalovaného rozhodnutí.*“ (viz KÜHN, Zdeněk; KOCOUREK, Tomáš a kol. *Soudní řád správní: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 580.) Ve vztahu k celé rodině stěžovatelů dále nelze pominout, že jejich vycestováním by došlo ke zpretrhání rodinných vazeb s rodinou sestry stěžovatele a), a v případě, že by byli nuceni vycestovat pouze stěžovatelé a) a b), došlo by k ještě výraznějšímu zásahu do práva na rodinný život všech stěžovatelů.

[17] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k poměrování újmy, která by mohla stěžovatelům vzniknout právními následky rozhodnutí krajského soudu a rozhodnutími žalované, a újmy, která by mohla vzniknout jiným osobám, pokud by došlo k odložení účinků těchto rozhodnutí. Zásah do práv stěžovatelů by byl v případě nepřiznání odkladného účinku podstatný, protože existuje reálné nebezpečí, že by ještě předtím, než by Nejvyšší správní soud rozhodl o jejich kasační stížnosti, museli opustit území České republiky, kde již 7 let žijí, kde stěžovatelka c) zahájila přípravu na budoucí povolání, kterou by musela pravděpodobně ukončit, a kde se léčí s diabetem I. typu. Rovněž by došlo k odloučení stěžovatelů od jejich nejbližších příbuzných. Naproti tomu nelze z řízení před správními orgány, krajským soudem ani z jiných okolností dovodit, že by přiznání odkladného účinku mělo způsobit jakoukoliv újmu jiným osobám. Lze proto dojít k závěru, že by újma hrozící stěžovatelům v důsledku rozhodnutí krajského soudu a žalované byla nepoměrně větší než možná újma hrozící jiným osobám v důsledku přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[18] Nejvyšší správní soud posoudil návrh na přiznání odkladného účinku i z hlediska zbývající podmínky stanovené v § 73 odst. 2 s. ř. s., podle níž přiznání odkladného účinku nesmí být v rozporu s důležitým veřejným zájmem, a rovněž tuto podmínku má soud za splněnou. K otázce možného rozporu s důležitým veřejným zájmem se Nejvyšší správní soud vyjádřil v usnesení ze dne 19. 11. 2014, č. j. 1 Azs 160/2014 – 25, když dospěl k závěru, že „*[p]okud jde o možný rozpor s důležitým veřejným zájmem, je opět nutné poměřit na jedné straně újmu hrozící stěžovateli v případě nepřiznání odkladného účinku, a na straně druhé důležité zájmy společnosti. Pro zamítnutí návrhu přitom nepostačuje pouze existence kolidujícího veřejného zájmu, jak by se mohlo zdát z doslovného výkladu § 73 odst. 2 s. ř. s. Toto ustanovení je nutno vykládat ústavně konformním způsobem, a proto je třeba za pomoci testu proporcionality vážit intenzitu hrozícího zásahu do základního práva svěřícího žalobci s intenzitou narušení veřejného zájmu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2008, č. j. 5 As 17/2008 – 131, č. 1698/2008 Sb. NSS)*“. V daném případě stojí proti podstatné újmě, která hrozí stěžovatelům, riziko narušení veřejného zájmu pouze velmi mírné, až zanedbatelné intenzity, neboť je zřejmé, že pobyt stěžovatelů na území ČR nijak neohrožuje veřejný pořádek ani jiný zásadní veřejný zájem.

[19] Z uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud podle § 107 ve spojení s § 73 odst. 2 až 4 s. ř. s. přiznal kasační stížnosti odkladný účinek. Vzhledem k tomu, že žalobám

stěžovatelů přiznal krajský soud odkladný účinek usneseními ze dne 26. 9. 2019, č. j. 31 A 33/2019 – 77, č. j. 31 A 34/2019 – 63 a č. j. 31 A 35/2019 - 65, postačí v daném případě, že se přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti pozastavují až do skončení řízení o kasační stížnosti právní účinky přezkoumávaného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, neboť tím se fakticky dočasně obnovuje odkladný účinek jednotlivých žalob proti napadeným rozhodnutím žalované. Tím, že krajský soud i Nejvyšší správní soud přiznaly žalobám a kasační stížnosti odkladný účinek, je ve své podstatě zachován stav, který zde byl před vydáním napadených rozhodnutí, kdy byli stěžovatelé oprávněni pobývat na území České republiky na základě fikce platnosti povolení k dlouhodobému pobytu zakotvené v § 47 odst. 4 zákona o pobytu cizinců: *„Pokud doba platnosti víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu uplyne před rozhodnutím o žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu nebo prodloužení doby jeho platnosti, ačkoliv žádost byla podána v souladu s podmínkami uvedenými v odstavcích 1 až 3, považuje se vízum nebo povolení k dlouhodobému pobytu za platné do doby nabytí právní moci rozhodnutí o podané žádosti.“*

[20] Přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti přitom Nejvyšší správní soud nijak nepředjímá své budoucí rozhodnutí o věci samé.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 9. června 2021

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu